

О. Д. Марченко
О. М. Салавор

Національний університет харчових технологій

Найважливішою ознакою процвітаючої економіки є випуск високоякісних і конкурентноздатних товарів. Виробництво товарів низької якості призводить до безповоротних втрат сировинних ресурсів, які в даний час дуже дорогі, а також до неефективного використання матеріальних і трудових ресурсів. Виробництво такої продукції є не тільки нераціональним, а й небезпечним для здоров'я людини та навколишнього природного середовища [1].

60 % українців використовують меблі, виготовлені з деревинностружкових (ДСП) та деревинноволокнистих (ДВП) плит. Такі вироби містять формальдегід, що використовується для виготовлення фенолоформальдегідних, карбідоформальдегідних, меламіноформальдегідних та амідформальдегідних смол, що служать з'єднувальним матеріалом при виробництві ДСП і ДВП. Основна небезпека цих матеріалів – клей, яким скріплюються стружки і тирса. Відомо, що цей клей здатний виділяти вкрай отруйну газоподібну речовину - формальдегід. Чистий формальдегід являє собою газ, який у великих концентраціях має задушливий запах, а в малих -

кілька міліграм на кубічний метр повітря - абсолютно не відчутний, але здатний негативно впливати на організм, особливо при постійному контакті. Виділення формальдегіду з деревостружкових плит сприяє розвитку алергічних захворювань, а також здійснює канцерогенний вплив на організм людини. У разі гострого отруєння дана сполука може призводити до подразнення слизових оболонок очей і верхніх дихальних шляхів: сльозотеча, біль в очах, в горлі, нежить, чхання і кашель, біль і відчуття тиску в грудях, задишка. Одночасно, наростає загальна слабкість, пітливість, головний біль; іноді виникає запаморочення, відчуття страху, хитка хода, судоми, гіперемія шкіри обличчя, слизової оболонки носа, носові кровотечі. У нічний час кашель і задишка посилюються. У разі хронічного отруєння може виникнути астма. Тому важливим є контроль за якістю та безпечністю даної продукції. Поріг сприйняття запаху формальдегіду, за різними даними, складає 0,00007-0,0004 мг/дм³.

У багатьох країнах було запроваджено суворий контроль за вмістом формальдегіду в ДСП та ДВП. Так, наприклад, в Росії ГОСТом визначено вміст формальдегіду не більше 10 мг на 100 г деревостружкової плити, у країнах Європи — не більше 8 мг/100 г. У ряді країн Європи заборонено використання формальдегіду при виробництві будівельних матеріалів та меблів, призначених для дитячих установ. У Польщі питання охорони довкілля та сертифікації продукції вже пройшли початкову стадію розвитку, а питання стандартизації є найбільш актуальним для польських меблевих підприємств через тісні контакти з західними ринками. Досвід сусідніх країн, широка вживаність та істотний негативний вплив на організм людини зумовлюють необхідність аналізу існуючої в Україні системи управління безпекою меблевих виробів з ДСП та ДВП.

Меблева промисловість України традиційно орієнтувалася на виконання вимог уніфікації та багатофункціональності меблів для малогабаритних квартир, а питання якості й дизайну фактично залишала поза увагою. При цьому практично повністю ігнорувалися питання охорони навколишнього середовища. На сьогоднішній день ця ситуація, здебільшого, залишається без змін, з огляду на низький рівень населення. У сфері матеріального забезпечення виявлено низку проблем, характерних для українського меблевого виробництва. Здебільшого застаріла технологія виготовлення, відсутність нових екологічно безпечних матеріалів, є причиною того, що в Україні продовжують застосовуватися ДСП та ДВП вітчизняного виробництва, які за своїми фізико-хімічними властивостями та екологічними характеристиками значно поступаються імпортним [2].

Відсутність обов'язкової сертифікації меблевої продукції в Україні призвела до того, що з 1994 р. українські виробники почали стрімко втрачати традиційні російські ринки збуту внаслідок введення Росією обов'язкової сертифікації меблів. В сьогоднішніх умовах господарювання сама лише сертифікація меблевої продукції не може вирішити проблему розвитку галузі та виходу її підприємств на міжнародні ринки. Нагальною потребою й одним з пріоритетних напрямків розвитку меблевих підприємств в Україні, у рамках розроблення заходів щодо підвищення їх зацікавленості в екологічно безпечній діяльності, повинно стати добровільне впровадження екологічних стандартів серії ISO 14000. Завданням менеджменту стане екологічно орієнтоване управління підприємством, що позитивно вплине на якість та безпечність вітчизняних меблевих виробів.

Сьогодні, за умов посилення міжнародної конкуренції, існує необхідність удосконалення сертифікації продукції та впровадження екологічних стандартів у діяльність меблевих підприємств. Меблі, на відміну від інших виробів з деревини, таких як вікна, двері, столярні вироби, не входять до переліку продукції, яка підлягає

обов'язковій сертифікації в Україні. Внаслідок цього споживчий ринок України залишається відкритим для безконтрольного, з точки зору якості та екологічної безпеки, потоку меблів зарубіжного виробництва, а також недобросовісних вітчизняних виробників. Разом з тим, українські виробники, які приділяють належну увагу питанням якості та безпеки меблів, та реалізують продукцію, яка пройшла фізико-механічні та санітарно-хімічні дослідження, вимушені конкурувати з виробниками, які, економлячи на якості та безпеці, встановлюють нижчі ціни на меблі. Впровадження міжнародних екологічних стандартів та обов'язкової сертифікації у діяльність українських меблевих підприємств – перспективний напрямок удосконалення системи управління безпекою меблевої продукції.

Список літератури

1. Варакута С.А. Управління якістю продукції: Навчальний посібник. - М.: ИНФРА - М, 2001.- 207 с.
2. Гауффе Гартмут. Еколого-економічний аналіз розвитку меблевої промисловості Німеччини, Польщі та України у контексті вимог охорони навколишнього середовища: Дис... канд. екон. наук: 08.08.01 / Український держ. лісотехнічний ун-т. - Л., 2001. – 215 арк. - Бібліогр.: арк. 191-204.